

Infobestand neventraject C Kloster Frenswegen- Emsburen Camino Schiermonnikoog Munster.

Kloster Frenswegen.

De abdij van Frenswegen werd in 1394 gesticht als het augustijner kanunnikenklooster van St. Marienwolde. Het ligt in Frenswegen, omgeven door enkele oude boerderijen, aan de noordwestelijke rand van de Nedersaksische stad Nordhorn in het graafschap Bentheim. Frenswegen was in 1400 het eerste Duitse klooster dat toetrad tot de gemeente Windesheim. Op 25 oktober 1809 werd het klooster ontbonden en in 1815 verhuisde de laatste kanunnik. In 1974 werd in het kloostergebouw een oecumenische ontmoetingsplaats ingericht.

De aanzet voor de stichting van het klooster werd gegeven door Everhard van Eze. Hij was arts in Almelo, werd na de dood van zijn vrouw tot priester gewijd en was pastoor van Almelo. Hij stichtte in Almelo een gemeenschap die werd gekenmerkt door de Moderne Devotie, waarbij geestelijken en leken zich aansloten, waaronder zijn kapelaan Heinrich von Marklo, bekend als Krull, die later pastoor van Schüttorf werd. Op 17 januari 1394 kochten Everhard van Eze, Heinrich Krull, Johann Monike uit Schüttorf en Rembert van Goer, een burger uit Zwolle, de boerenerfenis Eynolding in de parochie van Nordhorn en in de boerengemeenschap Frenstorpe (Frensdorf) aan de Frenseswege (Frenswegen) van graaf Bernhard I van Bentheim. Daar stichtten ze een klooster volgens de regels van St. Augustinus.

In 1396 droeg graaf Bernhard I van Bentheim twee boerenerfgenamen over aan het klooster. In de jaren 1396 tot 1498 verwierf het klooster in totaal ongeveer 80 boerenerfgenamen door aankoop of schenkingen. In 1400 werd het klooster bij decreet van paus Bonifatius IX bij de congregatie Windesheim gevoegd en was daarmee direct ondergeschikt aan de paus. In 1436 werd de eerste steen voor de kloosterkerk gelegd. Deze kerk, gebouwd in zandsteen en baksteen, werd ingewijd in 1445. Voor het jaar 1451 zijn er 24 kanunniken, drie converse (lekenbroeders), vier geestelijken, tien schenkers, 57 lekenbroeders die zich bezighouden met ambachten en landbouw, zes heren van Frenswegen die in het buitenland werken en 33 landarbeiders die in de wijde omgeving werken.

Na de verbouwings- en renovatiewerkzaamheden werd het klooster op 15 december 1978 nieuw leven ingeblazen – met de overdracht van de gebouwen door het district Grafschaft Bentheim als ontwikkelaar aan de huidige stichting Kloster Frenswegen– in de geest van het project van de stichting. In mei 1979 werd de opening gevierd.

Thans dient dit oecumenisch klooster als conferentieoord en cultuurlocatie met mogelijkheden tot verblijf.

Kreuzweg/Kruisweg kunstwerken.

Rondom het klooster en langs de rivier de Vecht treffen der Kreuzweg aan.

Rond het klooster Frenswegen en langs het overeenkomstige deel van de Vecht zijn tal van zandstenen sculpturen te zien. De sculpturen kwamen tot stand tijdens drie publieke en openlucht sculptuursymposia in 1979, 1982 en 1988, waar gerenommeerde kunstenaars als Karl Prantl, Ulrich Rückriem, Christian Paul Damsté en Louis Niebuhr indrukwekkende werken hebben nagelaten.

Vecht.

De Overijsselse Vecht (Nedersaksisch en Duits: Vechte) is een regenwaterrivier in Duitsland en Nederland. Zij is 167 kilometer lang[2] waarvan 60 km in Nederland. Haar oorsprong ligt in het Münsterland en zij mondt bij Zwolle in het Zwarte Water. Het stroomgebied van de Overijsselse Vecht beslaat 3780 km². De eerste schriftelijke vermelding van de Overijsselse Vecht stamt uit omstreeks 1232 en staat in het geschrift Narracio.

Nordhorn.

De eerste vermelding van Nordhorn dateert uit 900; in een register van het klooster Werden an der Ruhr wordt de plaats vermeld als Northhornon. Rond het jaar 1180 verwierven de graven van Bentheim het gouvrecht over Nordhorn. Zij bouwden een burcht op een eiland in de Vecht. Op deze plaats lag ook het dorpje Nordhorn, waaraan in 1379 stadsrechten werden verleend door graaf Bernard I. Tot 1912 waren restanten van de in de 16e eeuw in eigendom van Klooster Frenswegen geraakte burcht aanwezig. In de vroege 18e eeuw werd al een deel van de burcht gesloopt om voor een kerkje plaats te maken. In 1888 was de slotgracht gedempt. De laatste resten van Burg Nordhorn zijn rond 1912 gesloopt om plaats te Nordhorn

ontwikkelde zich in de middeleeuwen tot een handelsplaats aan de Vecht. Deze rivier was voor kleine vrachtschepen benedenstrooms van Schüttorf bevaarbaar. De bekende Bentheimer Zandsteen werd te Nordhorn op grotere schepen overgeslagen; de kade, waar dit gebeurde, droeg de naam Steinmaate.[2] Vanaf het eind van de 14e eeuw was Nordhorn een stadje, dat doorsneden werd door korte grachten, aftakkingen van de Vecht. Met het gehele graafschap Bentheim, werd Nordhorn bij de Reformatie in 1517 reeds evangelisch-luthers, en vervolgens in 1588 calvinistisch. Vanaf 1578 hadden de rooms-katholieken op een eiland in de Vecht, dat tot Klooster Frenswegen behoorde, wel een toevluchtsoord in de stad. Evenals de omliggende gebieden in het Graafschap Bentheim, had Nordhorn in de 16e en 17e eeuw te lijden van oorlogshandelingen, plundertochten door bendes soldaten, pestepidemieën en hongersnoden. Zo was de stad in de Tachtigjarige Oorlog enkele malen legerplaats van Spaanse troepen, op doortocht naar het Graafschap Lingen. voor de St. Augustinuskerk. Vanuit o.a. Nordhorn viel bisschop Bernhard van Galen de Nederlanden aan tijdens de Eerste Münsterse Oorlog (1665-1667). De stad verarmde steeds meer. Ook de Vecht begon geleidelijk te verzanden, hetgeen de scheepvaart steeds meer bemoeilijkte. Veel inwoners van Nordhorn waren in arren moede een boerderijtje buiten de stad begonnen en werden zo zgn. Ackerbürger. In de eerste helft van de 19e eeuw was er in het straatarme Nordhorn veel huishouding in de textielproductie, wat een karig inkomen opleverde. Veel Nordhorners emigreerden in deze periode naar o.a. Amerika.

Een korte opleving deed zich voor rond 1806. Engeland had tegen de landen, die onder controle van Napoleon Bonaparte stonden, een economische boycot, het Continentaal stelsel, afgekondigd. Deze maatregel werd op grote schaal ontdoken door smokkelhandel met vooral Nederland, die vergemakkelijkt werd door de toen nog moeilijke toegankelijkheid van de grensstreek. Rondom Nordhorn lagen veel ontoegankelijke heide- en veengebieden, waar smokkelaars, die de juiste paden kenden, betrekkelijk vrij spel hadden.

De handel in Nordhorn was traditioneel op het westen gericht, maar werd in één klap stilgelegd als gevolg van de herindeling van Europa door het Congres van Wenen in 1814 en 1815. Het Graafschap Bentheim, en dus ook Nordhorn, kwam onder het Koninkrijk Hannover te vallen. De staatsgrens met Nederland in het westen en Koninkrijk Pruisen in het zuiden werd namelijk tevens douanegrens. In 1866 werd het gebied rond Nordhorn ook Pruisisch, en in 1871 deel van het Duitse Keizerrijk.

St. Augustinuskirche.

St. Augustinus is de belangrijkste katholieke kerk van Nordhorn. Het gebouw werd van 1911 tot 1913 gebouwd volgens de plannen van de Hamburgse rijksbouwmeester Josef Keith als een achthoekig centraal gebouw met koepel, galerij en lantaarn. De 45 meter hoge klokkentoren in de stijl van een romaanse klokkentoren staat op zichzelf en is verbonden met het centrale gebouw door een arcade van twee verdiepingen. De kerk draagt de naam van St. Augustinus.

De plattegrond van het gebouw, dat in zijn bouwstijl doet denken aan Italiaanse ronde kerken, vormt een achthoek (achthoek), die wordt verlengd door een vestibule met hoofdingang en het koor met altaar. De koepel, ondersteund door acht bakstenen zuilen, is 35 meter hoog en heeft een diameter van 22 meter. Het is een bijzonderheid in Noord-Duitsland en kenmerkt het stadsbeeld van Nordhorn. Naast het hoofdaltaar had de kerk twee zijaltaren, aan de linkerkant het altaar van Jozef en aan de rechterkant het altaar van Maria, die ter beschikking stonden van gastpriesters. Het baksteenrode bakstenen gebouw is versierd met gewelfde friezen en pilasterstroken, twee evangelische symbolen, allegorieën van de kardinale deugden en, op de hoeken van de gevels, met de figuren van de heilige Augustinus en de heilige Ludgerus, de medepatroonheilige van de kerk.

Aan de zuidkant zijn het rechthoekige koor en de tabernakel en Mariakapellen bevestigd. De portaalgevel in het noorden bestaat uit een entreehal met een representatieve gevel. De drie portaalbogen lopen door naar het oosten in een portiek met twee traveeën, waaraan de klokkentoren grenst. De portaalgevel aan de noordkant draagt een Latijnse inscriptie geschreven in koperen letters uit de liturgie van de inwijding van de kerk (I Kor 3, 17): *TEMPLUM DOMINI SANCTUM EST – DEI STRUCTURA EST DEI AEDIFICATIO EST* ("De tempel van de Heer is heilig – Is Gods oprichting, is Gods opbouw").

Vechtsee.

Overstromingen van de Vecht kwamen in eerdere jaren vaak voor, een van de sterkste was die van 1946, toen grote delen van het stadscentrum van Nordhorn onder water stonden. Al in de jaren 1930 werden de eerste maatregelen genomen. In de jaren zestig werd de Vecht tot aan het Kanaal Nordhorn-Almelo uitgebreid gereguleerd. De Vechtesee zelf werd in 1974 aangelegd ter bescherming tegen wateroverlast. In de 16 hectare grote Vechtesee moet zand worden gebaggerd, zodat de Vechtsee altijd diep genoeg is en voldoende water kan afvoeren.

Dierentuin Nordhorn.

De route gaat langs het dierentuin. Voor meer info: <https://www.dierentuin-nordhorn.nl/>

Natuurgebied Tillenberg.

Het FFH-gebied "Tillenberge" omvat een klein deel van een relatief natuurlijk rivierlandschap in het zandlaagland Nordhorn-Bentheim ten zuidoosten van Nordhorn. De Vecht stroomt door het gebied, in de laaglanden zijn er niet alleen akker- en graslandgebieden, maar ook structureel rijke hardhouten alluviale bossen en geïsoleerde elzenessen. Het bewijs van de vroegere dynamiek van het stromende water wordt geleverd door een aantal lusvormige oude rivierarmen één in het gebied komt overeen met het habitatype van de bijna natuurlijke en voedselrijke stille wateren. Zowel de Vecht als de oude riviermeren en wateren die typisch zijn voor uiterwaarden zijn waardevolle leefgebieden voor enkele zeldzame vissoorten zoals modderkruiper en bitterling.

Rechts van de Vecht ligt een klein duingebied waarin waardevolle biotopen van het open land bewaard zijn gebleven: De zandheide, die wordt gekenmerkt door dwergstruiken zoals bremheide of gaspeldoornsoorten, worden aangevuld met kleine stukken droog grasland met zilver- en struisvogelgras. Sommige jeneverbesopstanden vergroten de structuurdiversiteit van de heidevelden en voedselarme graslanden en dragen bij aan het karakteristieke landschap. Onder andere de streng beschermde zandhagedis profiteert van de droge, warme, deels open, deels bossige habitats.

Naturschutzgebiet Heseper Moor/Engdener Wüste.

Uitgestrekt, vochtig tot matig droog zandheide-complex, dat voornamelijk wordt gebruikt als militair oefengebied. In het NO klein duingebied met heide en droog grasland. Kleine heidevelden. Voedselarm klein waterlichaam.

Emsbüren.

De aanwezigheid van hunebedden in de gemeente bewijst, dat er reeds in de Jonge Steentijd mensen woonden, dragers van de Trechterbekercultuur (3200-2500 v.C.). Emsbüren ontstond in of wellicht reeds voor de 12e eeuw. Enkele andere dorpen in de gemeente, waaronder Elbergen, worden reeds vermeld in een oorkonde uit het jaar 890. Het maakte, evenals Rheine, deel uit van een oude gouw met de naam Bursibant. Van de 13e eeuw tot aan de Napoleontische tijd maakte de gemeente deel uit van het Prinsbisdom Münster. Van 1815-1866 lag Emsbüren in het Koninkrijk Hannover, daarna in het Koninkrijk Pruisen en vanaf 1871 in het Duitse Keizerrijk.

St. Andreaskirche.

St. Andreas is de rooms-katholieke kerk in Emsbüren, een grotere stad in het district Emsland. Er zijn aanwijzingen dat de eerste bisschop van Münster, de heilige Liudger, rond 800 na Christus in Emsbüren verbleef toen hij op weg was naar Friesland. Het is onzeker of hij in die tijd een kerk stichtte. In de 12e eeuw kreeg de kerk een romaanse architectonische vorm. De romaanse poort aan de zuidkant getuigt hiervan, net als de doopvont. In de 15e eeuw werd de kerk gotisch. De zuidelijke zijbeuk werd toegevoegd. Sindsdien is de St. Andrew's Church een kerk met vier traveeën en drie beuken. In 1858 kreeg de kerk een 5/8 koorsluiting. De imposante 78 m hoge neogotische vierkante kerktoeren in het westen met een zeskantige piramidale helm werd gebouwd in 1867. In 1881 werden de kruiswegstaties in de kerk geplaatst aan de noordelijke en zuidelijke zijmuren. In 1906 kreeg de kerk twee koorbanken in het koor. In 1908 werd een neogotisch hoofdaltaar

opgericht. In 1909 werden de kerst- en pinksterramen geplaatst, in 1911 twee apostelramen, in 1912 het beeld van Maria in de toren, en in 1925 nog meer heiligenramen.

Gebouw. De geostatische zandstenen kerk met drie beuken van dezelfde hoogte heeft vijf ronde pilaren en een elliptische pilaar linksvoor. De rijen kerkbanken in de zijbeuken zijn net zo breed als een rij banken in het schip. Het grootste deel van het gewelf bestaat uit dwarsribben, de oostelijke schiptravee heeft een stergewelf. Boven het schip bevinden zich naast het zadeldak vier dwarse zadeldaken met zijgevels. Het drievleugelige hoofdportaal toont scènes uit het leven van de heilige Andreas, de naamgever van de kerk. De linker bronzen deur, gegoten door de firma Petit & Gebr. Edelbrock uit Gescher, toont de roeping van de apostelbroeders Andreas en Petrus, het middelste reliëf toont Andreas met het Andreaskruis, de rechterdeur toont de vermenigvuldiging van de broden met Andreas, een kind en Jezus. Aan de noordwestkant staat het Elisabethportaal (St. Elisabeth als model van actieve liefde), aan de zuidwestkant het Ludgeriportaal (St. Ludger als missionaris).

Bij het betreden van de vestibule ziet u aan de linkerkant een beeldhouwde afbeelding van de Maagd Maria uit het Becker-atelier in Wiedenbrück. Een glazen deur leidt naar de eigenlijke kerk. Het uitzicht valt op het hoofdaltaar en de koorramen. Het gevleugelde altaar met in het midden de kruisigingsgroep en daaronder de verheven Christus en het tabernakel is gemaakt door de beeldhouwer Anton Becker uit Wiedenbrück. De kleuren en verguldingen zijn ontworpen door de Wiedenbrück-schilder Eduard Goldkuhle. De vier grote beeldhouwde panelen verbeelden het lijden van Christus en de vier mysteries van de droevige rozenkrans. Op de sokkel van de altaartafel is het Lam Gods afgebeeld, links Mozes en David en rechts de profeten Jesaja en Maleachi.

Naast het tabernakel zijn de vier Westerse Kerkvaders te zien: links Augustinus en Paus Gregorius de Grote, rechts Hiëronymus en Ambrosius. Links van het hoofdaltaar staat het Eeuwige Licht. Het feestaltaar en de ambo van Baumberg-zandsteen zijn gemaakt door de kunstenaar Albert Bocklage uit Vechta. Het reliekschrijn is ingebed in de grond voor het altaar. Links van het altaar, boven de sacristiedeur, bevindt zich het raam van de Annunciatie. De aartsengel Gabriël brengt Maria de boodschap van de menswording van God in Jezus. To links van het hoofdaltaar is het kerstraam van het glasschilderij van het Zettler-hof. Het toont de geboorte van Jezus in de stal van Bethlehem in een gloed van kleur. Het Pinksterraam aan de zuidkant van het koor stelt Maria met de apostelen voor. De duif in het bovenste kwartier is een symbool van de Heilige Geest.

In het kerkinterieur zijn de twee apostelramen van het hofglasschilderij Zettel in München opvallend. In de noordelijke zijbeuk zijn Jacobus de Oude, Petrus en Paulus in indrukwekkende kleuren afgebeeld. Aan de overkant, in de zuidelijke zijbeuk, zijn John, Andrew en Matthew op een vergelijkbare manier ontworpen. Andere ramen van de firma Gühlke & Neuer uit Münster tonen de heilige Elisabeth aan de noordkant, de heilige Nicolaas aan de zuidkant en de heilige Agnes en de heilige Aloysius half zo breed. Het westelijke raam boven het hoofdportaal toont de zending van de apostelen met de verheerlijkte Christus in het midden. De firma Bernhard uit Telgte heeft dit grote Fenster. In de middenbeuk van de kerk is de cilindrische doopvont van Bentheimer zandsteen met romaanse bogen. Op de achterwand van het schip, aan de linkerkant van het hoofdschip, staat een groot houten beeld van de heilige Andreas. Het is gemaakt door de Osnabrückse kunstenaar Ludwig Nolde.

Aan de overkant staat een stèle met een glazen kubus. Hierin bevindt zich een bronzen vat van de kunstenaar Ernst Suberg uit Olsberg (Sauerland) met een relikwie van de heilige Ludger.